

Harddraverij

Doodsteek voor een toch al kwijnende traditie

IN HET NIEUWS 8-11

DRAFBAAN

Ooit liep de snelle Quicksilver hier rondjes

Zeker honderd jaar genoten Groningers van de drafbaan in het Stadspark. Tot die opeens werd gesloten door de gemeente. Om meer ruimte te bieden voor topevenementen, zo luidde het verhaal. Liefhebbers van de sport willen zich daar niet bij neerleggen.

Door **Bas Blokker** en **Hugo Schiffrers**
Fotografie **Kees van de Veen**

GRONINGEN

De sintels liggen onder een laag asfalt. In de overdekte tribune - nu Feest- en Partycentrum Stadspark - is een bijeenkomst gaande van een gezelligheidsvereniging. De stallen staan leeg.

In het Stadspark in Groningen herinnert weinig aan de 140 jaar dat hier harddraverij werden gehouden, misschien alleen het bordje met „Paarden niet in de boxen wassen”. Verdwenen is het geroezemoes, de opwinding bij de goklokken, de geur van leervet voor het paardentuig, van klamme paardendekens, het gerinkel van de ‘Amboss Polka’ die elke koers inluidde.

Op 1 januari 2021 zegde de gemeente de gebruikersovereenkomst met de Koninklijke Harddraverij en Renvereniging (KHRV) op. Het stadsbestuur wilde het park gebruiken om Groningen („een stad met muziek in haar dna”) een evenemententerrein te geven. En in de in juni 2020 gepresenteerde businesscase ‘Evenemententerrein Draf-

baan’ stond dat Groningen „alles in zich (heeft) om uit te groeien tot nieuwe vaste stopplaats van wereldacts”, maar dat „een gezamenlijk gebruik van de Drafbaan door de drafsport en voor evenementen niet aansluit bij de gebruikseisen van een topevenementenlocatie”.

Dat was de doodsteek voor een toch al kwijnende traditie.

Café de Gouden Zweep

Op zo’n tien minuten rijden, in het Fletcher Familiehotel in Paterswolde, zit een groepje liefhebbers aan tafel die de moed niet willen opgeven. Ze waren als pikeur, eigenaar, boekhouder of verslaggever verbonden aan de drafbaan. Sinds jaar en dag schrijven ze brieven aan de gemeenteraad, sturen ze informatie naar de pers en voeren ze rechtszaken: alles om de drafbaan weer open te krijgen, om de sintels onder het asfalt vandaan te halen.

Wim en Miep Hamming, broer en zus, waren jarenlang trainer en pikeur met een stal aan de baan van Groningen. Ze hebben foto’s meegenomen, van koersen die ze wonnen en van de succesvolste Nederland-

se draver ooit: Quicksilver S. Die was weliswaar niet van hen, maar kwam wel uit een Groningse stoeterij en won op deze baan vanaf 1961 viermaal achter elkaar de koers om de Gouden Zweep. Prins Bernhard reikte die trofee traditiegetrouw uit. Toen hun vader Roelof Hamming een jaar eerder de prestigieuze koers won, doopte hij zijn café om in De Gouden Zweep. „Voordat hij ’s ochtends het café opendeed, had hij de paarden al getraind”, zegt Miep Hamming.

Henri van Voorn beziet de paardenwereld tientallen jaren als verslaggever van het blad *Draf en Rensport*. Ook zijn herinneringen beginnen bij een café, dat van zijn opa. Die had een paard, zoals elke caféhouder een paard bezat - en elke boer, elke slager. Na het werk raceten ze hun paarden tegen elkaar.

Dat was in heel veel plaatsen in Nederland het geval, overal lagen banen van gras of sintels (vaak op basis van steenkoolassen) waar werd gedraafd. In Groningen was de band tussen stad en paardenwereld innig. „Weet je wat de *Nachtwacht* van Groningen is”, vraagt Van Voorn retorisch. „*De Paardenkeuring op de Grote Markt*, een schilderij van Otto Eerelman. Dat hangt in de entree

van het stadhuis.” Tijdens koersdagen meldde het volgens hem van de studenten van Groningse verenigingen als Vindicat en Albertus Magnus.

„En toen Vindicat honderd jaar bestond, weet je waar ze dat gevierd hebben?” zegt Van Voorn. „Op de drafbaan van Wolvega.”

Allemaal hebben ze gezien hoe de bezoekersaantallen terug begonnen te lopen. In de jaren tachtig, toen gokbedrijf Ladbroke de organisatie van de weddenschappen had overgenomen, moest Groningen ‘van de zondag af’. Want, redeneerde Ladbroke, de meeste inkomsten krijgen we op zondag van de baan op het chique Duindigt bij Wassenaar. Wim Hamming: „Daarna zijn we op de zaterdag geweest, op vrijdag, zo’n beetje alle dagen van de week. Daarmee is de neergang ingezet.”

Om bezoekers te lokken, werden langs de baan springkussens gezet en optredens van artiesten georganiseerd. Bij de laatste editie van de Prix d’Amérique in 2026, de belangrijkste koers in Europa, trad in Parijs de Franse rapper Gims op. En vroeg de organisatie 30 euro entree. Schandalig, vonden de koersliefhebbers. Maar er kwamen wel

37.000 mensen. De paarden waren bijzaak.

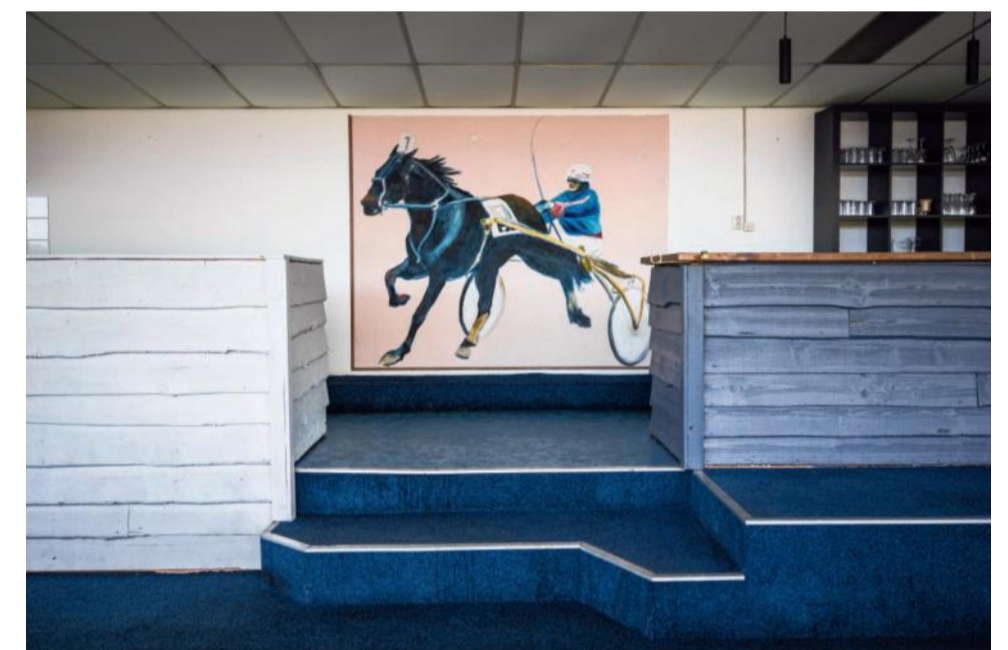
„Het is nog steeds een heel leuke wereld”, zegt Miep Hamming. „Alleen heel klein.”

Omstreden contract

Als je Peter Delis echt kwaad wil krijgen, moet je hem vooral kritische vragen stellen over zijn zaak tegen de gemeente. De voorzitter van harddraverijvereniging KHRV Groningen en eigenaar van een aantal succesvolle dravers bewees dat de gemeente heeft gesjoemeld om de drafbaan te sluiten. De gemeente zou een huurovereenkomst met de vereniging hebben vervalst. Herhaaldelijk maant hij de verslaggevers om beter te „luisteren” naar wat hij te vertellen heeft.

„Heel zware aantijgingen”, noemde een advocaat van de gemeente Groningen dat afgelopen februari. Toch kan Delis weinig geduld opbrengen voor sceptici. „Duizenden uren”, heeft hij naar eigen zeggen in de zaak gestoken. De juridische kosten betaald door Delis - die zijn geld verdiende in de financiële dienstverlening - uit eigen zak. Inmiddels lopen die volgens hem op tot boven de 30.000 euro.

Sinds vijf jaar worden niet langer paardenraces gehouden op de drafbaan in het **Groningse Stadspark**.

De gemeente wil niet veel over de rechtszaak kwijt, zolang die onder de rechter is. Wel zijn de woordvoerders duidelijk over de noodzaak van het sluiten van de drafbaan.

„De voorzieningen ten behoeve van de drafbaan stonden de verdere ontwikkeling van een topevenementenlocatie in de weg”, schrijven ze per mail.

Daar is de KHRV het niet mee eens. Tina Turner en The Rolling Stones hebben hier toch probleemloos kunnen optreden? Er werden voor het optreden metalen platen over de sintelbaan gelegd. Waarom zou dat niet weer kunnen? Bovendien is dat allemaal niet relevant, zegt Delis met stemverheffing in het hotel in Paterswolde. De kern van de zaak is dat de gebruiksovereenkomst is vervalst - daár hamert hij telkens weer op.

Het archief van KHRV is goeddeels verdwenen in 2011. Dus zijn de vrienden van de harddraverij voor documenten van vóór die tijd afhankelijk van de gemeente. Maar voor de gemeente is het simpel: de laatste gebruikersovereenkomst is getekend in 2015. Daarin stond dat de overeenkomst telkens voor één jaar geldt en stilzwijgend wordt

verlengd totdat de gemeente besluit op te zeggen. Daar is een besluit van de gemeenteraad voor nodig en een opzegtermijn van drie maanden.

Maar Peter Delis kijkt niet naar het recentste contract. Hij kijkt naar een ouder contract, waarin soortgelijke voorwaarden stonden, maar dat volgens hem is vervalst - en dat verandert alles voor hem. Toen Delis de gemeente begin 2022 naar dit contract vroeg, werd hem verteld dat het nèt was vernietigd. „Na achttien jaar op de plank te hebben gelegen, precies in de periode dat ik ernaar vroeg. Daar word je toch wantrouwig van?” Een paar jaar later werd alsnog een kopie opgesnord, nadat de rechter de gemeente had gesommeerd beter in haar archief te zoeken. „Maar waarom zou je het origineel weggooien en een kopie bewaren?”, zegt Delis.

De gemeente probeerde hem af te wimpelen, zegt Delis. „Daar heb je weer zo’n wappie”, moeten ze volgens hem hebben gedacht. Maar Delis liet zich niet afpoeieren. Dit is de man die op de laatste koersdag in

Lees verder op pagina 11 »

het Groningse Stadspark, op 1 augustus 2021, twee vliegtuigjes boven de baan liet rondvliegen met daarachter de teksten: „Einde aan 136jr draf sport” en „Schaam u diep B&W”.

'Arrogantie van de gemeente'

Toen ze het document alsnog onder ogen kregen, zagen Delis en de advocaat van de KHRV dat aan het contract van alles mankeerde. Alleen het lettertype al - dat was helemaal niet waar de gemeente haar officiële brieven mee opmaakte. Drie partijen zouden het document hebben ondertekend: twee oud-bestuursleden van de harddraverijvereniging en een ambtenaar van de gemeente. „Maar die twee bestuurders waren helemaal niet bevoegd om te tekenen”, zegt Delis.

En een van die oud-bestuursleden zegt dat hij überhaupt nooit een contract heeft ondertekend. Ook zou zijn naam verkeerd zijn gespeld. „Hij heet P.J. Jansen met één 's', maar op het contract staat P. Jansen met dubbel 's'”, aldus Delis.

Het andere bestuurslid, Bert de Bey, vertelt telefonisch aan *NRC* dat hij zich niet meer kan herinneren of hij het contract heeft getekend. „Dat is 22 jaar geleden, dat kan je me toch niet verwijten?” Die stellingname levert hem geen vrienden op. Zo'n drie jaar geleden kreeg hij een appje van Delis: „Geef nou maar toe dat je het contract hebt vervalst.”

„Waarom zou ik dat hebben gedaan?” vraagt De Bey zich gepikeerd af. „Het is mijn sport. Ik trainde mijn eigen paarden op die baan. Ik ben daar dertien jaar vrijwilliger geweest.”

Terwijl Delis het ongeloofwaardig noemt dat De Bey zo'n belangrijk contract zou zijn vergeten, draait de oud-voorzitter die redenering om: als hij het contract zich niet meer herinnert, dan zal dat zijn geweest omdat het een voortzetting van afspraken betrof.

Gevraagd naar hoe relevant het betwiste contract nu nog is - gezien het bestaan van een recentere overeenkomst - schiet Delis omhoog. „Hier is een strafbaar feit gepleegd. Is dat niet voldoende reden om het eerst uit te zoeken voordat we ons druk maken over het contract uit 2015? Dezelfde namen staan onder beide contracten.”

Maar welke situatie wordt dan van kracht, nadat een eerder contract vals is verklaard? „Weet je, dat is voor ons helemaal niet relevant. Mijn drijfveer is niet eens zozeer de heropening van de drafbaan. Ik strijd tegen de arrogantie van de gemeente.”

Nauw verbonden met gokken

Dat de harddraverijvereniging naar de rechter is gestapt, kan D66-fractievoorzitter Jim Lo-A-Njoe wel begrijpen. De manier waarop het contract uit het gemeentelijk archief verdween en weer opdook, deed hem ook „de wenkbrauwen fronsen”. Tegelijkertijd staat hij nog altijd achter het politieke besluit de drafbaan te sluiten.

„De sport was echt aan het krimpen”, vertelt hij telefonisch. Van het volksfestijn van een aantal decennia geleden was weinig meer over. Om die reden had het „weinig bestaansrecht meer” - wat ook niet hielp was dat de sport zo nauw is verbonden met gokken.

Voor de KHRV was het een klap dat D66 - toentertijd coalitiepartner - instemde met de sluiting. Ze had gehoopt de zelfverklarende sportpartij aan haar zijde te krijgen. „Daar moet ik wel bij zeggen dat in de fractie een verschil wordt gemaakt tussen sport doen en sport kijken”, zegt Lo-A-Njoe.

Politieke steun kreeg de harddraverijvereniging wel van de VVD. De drafbaan in het Stadspark hoorde volgens voormalig raadslid Jasper Boter echt bij de stad Groningen. „Mijn schoonouders hebben elkaar op de baan ontmoet.” Bovendien is het ook aan de gemeente om diverse soorten sportbeleving mogelijk te maken, aldus Boter. „Niet iedereen wil hetzelfde doen op zaterdagmiddag.”

Boter zag ook wel dat het Stadspark een

„upgrade” kon gebruiken. „Het is zo'n groot en mooi terrein, daar wil je meer mee doen.” Maar de VVD'er heeft nooit begrepen waarom de drafbaan daarvoor per se helemaal moest verdwijnen. Kon het niet samen? Na honderd jaar harddraverij? In de vele uren dat de raad daarover heeft vergaderd, kwamen de wethouders volgens hem nooit tot een eenduidige uitleg.

Niet verenigbaar

Waar Boter en Lo-A-Njoe het over eens zijn, is dat de gemeente haar belofte nog niet heeft ingelost. De drafbaan moest wijken,

Op
koersdagen
wemelde
het van de
studenten
van
verenigingen

maar daarvoor in de plaats zou een vernieuwd Stadspark komen: autoluw, met veel groen en beter bereikbaar voor Groningers. De drafbaan zou bovendien „een integraal onderdeel” worden van het park. Een plek voor „recreatie en sportbeoefening”, zo valt te lezen in plannen voor het park uit 2021.

In het voorjaar van 2026 zie je, buiten grote evenementen om, zoals het Bevrijdingsfestival van eerder deze maand en op Koningsdag, hooguit een verdwaalde wandelaar op de drafbaan, zeggen de raadsleden. Op de lanen die door het park gaan, scheurt af en toe een auto langs. „Meer dan voorheen”, zegt Lo-A-Njoe. Hij vindt het „pijnlijk”: de vernieuwing van het Stadspark was voor D66 een reden om in te stemmen met het sluiten van de drafbaan. „Er zit al vier jaar een nieuwe coalitie, waarom heeft de ontwikkeling van het park al die tijd stilgelegen?”

Stilgelegen wil de gemeente het niet noemen. Een woordvoerder laat weten dat „de eerste aanpassingen zijn gedaan” en dat wordt gewerkt „aan plannen die het terrein nieuwe allure moeten geven”.

De suggestie van de harddraverijvereniging dat er ruimte is voor beide activiteiten, veegt de gemeente van tafel. „Zaken zijn niet verenigbaar”, heet het.

De KHRV vindt dat de gemeente een valse voorstelling van zaken heeft gegeven. In de aanloop naar het raadsbesluit schreef het college van B&W dat de „aanpak achterstallig onderhoud” - om de drafbaan open te houden én het terrein geschikt te houden voor evenementen - de gemeente 995.000

euro zou kosten. Alleen al een „duurzame renovatie van de jurybaan met beton” zou een kwart miljoen bedragen.

De draversvrienden zeggen dat die hele jurybaan al niet meer nodig was om de koers te kunnen volgen. Andere kostenposten op deze berekening zouden volgens hen worden gemaakt voor bijvoorbeeld de voetbalvelden op het middenterrein en ten onrechte aan de harddraverij worden toegeschreven, om de zaak van de KHRV zo ongunstig mogelijk voor te stellen.

Succesje bij de rechter

In een reactie schrijft de gemeente aan *NRC* dat „niet bekend is welke bedragen gemoeid zijn” met een dergelijke renovatie, „omdat zaken niet verenigbaar zijn, is [dat] niet onderzocht”. Dat staat haaks op de brief die het college op 7 september 2020 aan de raad heeft gestuurd.

Dit soort ervaringen houden Delis en zijn vrienden strijdbaar. En ze hebben dit voorjaar een succesje geboekt bij de rechter. Het verzoek om P.J. Jansen en de andere ondertekenaars onder ede te mogen horen over het omstreden contract, is door de rechter toegewezen. Dat gebeurt in het najaar.

Het nieuws wekte voorzichtig optimisme. En de wensen zijn bescheiden. „Je moet niet meer elke week willen koersen, maar een keer of vijf per jaar”, zegt Henri van Voorn. „En we willen de Gouden Zweep weer terug.”

„Het blijft qua ligging de mooiste baan van Nederland. Hij ligt er fantastisch goed bij”, zegt Wim Hamming, die even lijkt te vergeten dat er asfalt op is gestort.